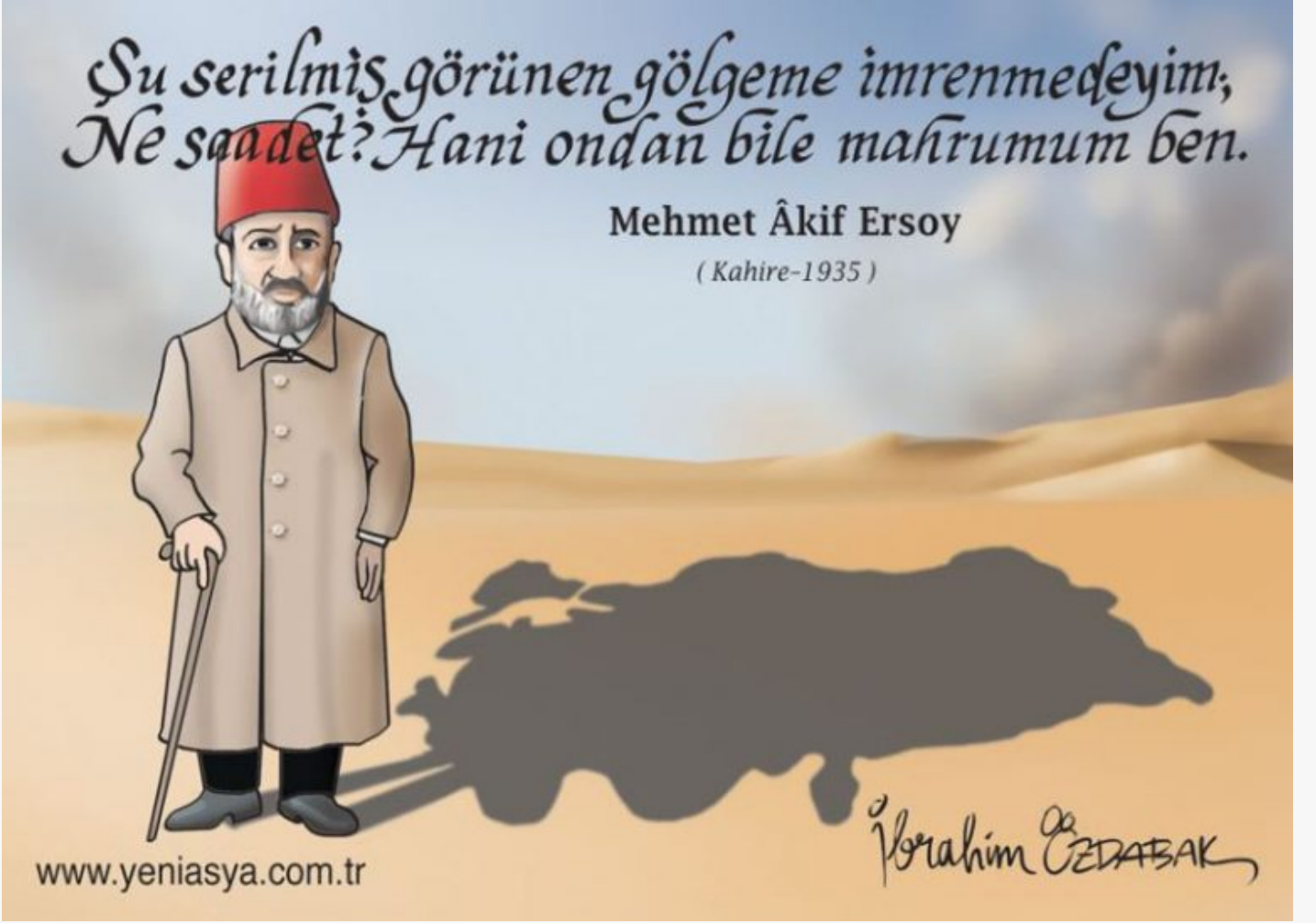

Mehmet Akif Ersoy ve Bediüzzaman Said Nursî

İstiklal Marşı'nın yazarı olmasından dolayı "Millî Şairimiz" olarak tanıdığımız Mehmet Akif, İstanbul başta olmak üzere, vatanın dört bir yanının işgal edildiği bir zamanda yazdığı şiirleriyle ümitsizliğe yer olmadığını haykırdı. Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye'de Bediüzzaman Hazretleri ve diğer ünlü din alimleriyle beraber çalıştı. İstiklal Savaşı boyunca insanlarımızı heyecana getiren yazı, şiir ve hutbeleriyle önemli katkılarda bulundu. Hayatı boyunca izzet ve şerefinden ödün vermeyerek örnek bir hayat yaşadı.

Mehmet Akif, 1873 yılında İstanbul'un Fatih ilçesi Sarıgözel Mahallesi'nde doğdu. Babası Fatih Medresesi Müderrislerinden Temiz lakaplı Mehmed Tahir Efendidir. Annesi Buharalı Mehmet Efendinin kızı, Emine Şerife Hanımdır. Takva sahibi ebeveynlerin evladı olarak dünyaya gözlerini açan çocuğa, babası tarafından Ragif ismi verildi. Tahir Efendi Ebced hesabı düşerek bu ismi verdi. Ancak, gerek ev halkı gerekse mahalleli bu ismi anlayamadıklarından, babası hariç, herkes tarafından Akif olarak çağrıldı.

Eğitimine, dört yaşında Fatih Emir Buhari mahalle Mektebine giderek başladı. İki yıl sonra eğitim bakanlığına bağlı ibtidai mektebine gitti. Bu arada babasından Arapça derslerini aldı. Buradaki üç yıllık eğitimin sonunda Fatih Merkez Rüştiyesine girdi. Bu okula devam ederken aynı zamanda, ikindiden sonra Fatih Camiine giderek burada Esad Dede'den; Hafız Divanı, Gülistan ve Mesnevi derslerini aldı. Bu eğitimi sırasında Türkçe, Arapça, Farsça ve Fransızca dillerini öğrenerek, bu alanda sınıf birincisiydi. Şiiri çok sevdi. İlk okuduğu şiir kitabı, Fuzuli'nin Leyla ve Mecnun'udur.

İdadiyi bitirdikten sonra Mülkiye mektebine girdi. Bir süre sonra bu okuldan ayrılarak yeni açılmış bulunan Baytar (Veterinerlik) mektebine girdi. Şiire olan merakı burada da devam etti. Okulunu birincilikle bitirdi. Eğitiminin devam ettiği sıralarda iki acı olay yaşadı. Önce babası vefat etti, bir süre sonra da evleri yandı. Babası vefat ettiği zaman on dört yaşında idi. Okulunu bitirdikten sonra Ziraat Bakanlığında iş hayatına başladı (1893). Memurluk merkezi bakanlık olmakla birlikte Rumeli, Anadolu ve Arabistan'da bir çok yeri dolaşarak hayvanlardaki bulaşıcı ve salgın hastalıklar

konusunda insanları bilgilendirmeye çalıştı.

İş hayatına atıldıktan sonra Tophane-i Amire veznedarı Mehmed Emin Beyin kızı İsmet Hanımla evlendi. Akif'in vefatına kadar devam eden bu evlilikten altı çocukları dünyaya geldi. Başladığı memurluk hayatı da, istifa edip ayrıldığı, 1913 yılına kadar devam etti. Ancak, resmi görevler almaya devam etti. Mektep ve medreselerde öğretmenlik yaptı. 25 Ağustos 1918 tarihinde kurulan Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye Cemiyetinin başkatipliğine atandı.

Bu cemiyet, bir tür İslam Akademisi mahiyetinde idi. Üyeleri arasında, Bediüzzaman Said Nursi, Ahmed Cevdet, Hafız İsmail Hakkı, Muhammed Hamdi gibi, dönemin meşhur ilim ve fikir adamları yer aldı. Cemiyetin gayesi; Osmanlı ve İslam Aleminde ortaya çıkan dini meseleleri halletmek ve İslam'a yapılan hücum ve saldırılara cevap vermektir. Gerek vatandaşlar gerekse yabancılar tarafından sorulan sorular komisyonlarda görüşülerek resmen cevap verilmekteydi. Özellikle basın yoluyla yapılan hücumlara cevap verilmeye çalışıldı. Diğer taraftan üyeler muhtelif gazetelerde makaleler yayınlamaya, ferdi olarak da İslam'a hizmet etmeye çalışıyorlardı.

Cemiyetin faaliyetlerinden birisi de özellikle insanları ikaz etmek maksadıyla neşredilen beyannamelerdir. Haya ve namus hakkında neşredilen beyannamede; ahlak kanunlarına, en ince noktalarına varıncaya kadar mutlak itaat etmenin, insanların en önemli vazifesi olduğuna işaret edildi. Ahlak kanunları içinde yer alan en önemli hasletlerden birinin haya olduğu, bu ve benzeri hasletlerden uzaklaşmanın insanı insanlığından uzaklaştıracağına vurgu yapıldı. Çocuk düşürme ile ilgili olarak yayınlanan beyannamede, bu hareketin şeriat nazarında cinayet olduğu belirtildi. Bu cinayetin hafife alınması, hiçbir günahı olmayan bir masumun kendi eliyle boğmasının şefkatli bir anneye asla yakışmadığı belirtildi. Bunların dışında memleket gençliği ve ahlaksızlık konularında da beyanname neşredildi.

Cemiyetin üyelerinden Akif ile Bediüzzaman'ın daha önceden tanışıp tanışmadıkları hakkında elimizde fazla bilgi yoktur. Bilinen, üyelerin toplantılarla bir araya geldikleri ve güncel meseleler hakkında sohbet ettikleridir. Üyelerden birisi de Eşref Edip'tir. 1952 yılında kaleme aldığı makalesinde, "Üstadla tanışmamız kırk seneyi geçti. O zamanlar her gün idarehaneye gelir; Akifler, Naimler, Feridler, İzmirli'lerle birlikte tatlı tatlı müzahabelerde bulunurduk. Üstad, kendine mahsus şivesiyle yüksek ilmi meselelerden konuşur; onun konuşmasındaki celadet ve şehamet bizi de heyecanlandırır" (Tarihçe-i Hayat, s. 540) şeklinde ifadeler kullandı. Gerek Akif'in gerekse Bediüzzaman'ın birbirleri hakkındaki ifadelerinden aralarında sıcak bir ilgi ve muhabbetin olduğu anlaşılmaktadır. Akif, değerli ediplerin bir arada bulunduğu bir mecliste, "Victor Hugolar, Shakspeare'ler, Descartes'lar edebiyatta ve felsefede Bediüzzaman'ın bir talebesi olabilirler" (Sözler, s. 717) sözleriyle takdirlerini bildirmektedir. Buna karşılık, Risale-i Nur'un muhtelif yerlerinde de büyük şairin adı ve şiirlerinden alıntılar yer almaktadır.

Bediüzzaman; "Hem merhum Fetva Emini Ali Rıza ve merhum Ahmed Şirani ve merhum Şevket Efendi ve merhum Mehmed Akif gibi insaflı, Risale-i Nur u fevkalade takdir ve tahsin eden o muhterem ve merhum zatların hatırı için, biz İstanbul hocalarına dostuz, onlardan güvenmeyiz..." (Emirdağ Lahikası, s. 144) ifadelerine yer vermektedir. Akif'in, "O nuru gönder ilahi, asırlar oldu yeter! / Bunaldı milletin afak'ı, bir sabah ister. "Doğrudan doğruya Kur'an'dan alıp ilhamı, / Asrın idrakine söyletmeliyiz İslam'ı" şeklindeki niyaz ve arzuları Risale-i Nur'la hayat buldu. Akif'in arzusu, ilhamını direk Kur'an'dan alan Risale-i Nur'la gerçekleşti.

İkinci Meşrutiyet Akif'in hayatında bir dönüm teşkil etmektedir. 1908 tarihinden itibaren şiirlerini Sırat-ı Müstakim dergisinde yayınlamaya başladı. Mondros Mütarekesi'nden (1918) sonra Balıkesir'e giderek, Milli Mücadeleyi teşvik edici hitabelerde bulundu. BMM'ne Burdur mebusu olarak katıldı. Ankara'da Taceddin Dergahında çalıştı. İstiklal Marşını yazdı. Meclisin taahhüt ettiği 500 lirayı orduya hediye ederek almadı. 1923'te Mısır'a gitti. Hastalanınca İstanbul'a döndü ve 27 Aralık 1936 Pazar akşamı, altmış üç yaşında hayata gözlerini yumdu.

Eserleri

Örnek bir hayat yaşayan Akif, eserleri vasıtasıyla büyük bir miras bıraktı. İstiklal Marşı başlı başına büyük bir eserdir. İlk şiiri "Kur'ana Hitab" adını taşımakta olup, 1895 yılında Mekteb Mecmuası'nda yayınlandı. İki yıl aradan sonra tekrar yazmaya başladı. Ancak, muhtelif konularda İkinci Meşrutiyetten önce yazdığı şiirlerini Safahat'a almadı ve neşretmedi. Yazmış bulunduğu eserleri "Safahat" adlı kitapta topladı. Aynı zamanda ilk eserinin adı da 'Safahat'tır. Yedi kitaptan

oluşmakta ve bunlardaki mısra sayısı on iki bini bulmaktadır. Bu yedi kitabın diğer altı tanesi; bin mısradan oluşan 'Süleymaniye Kürsüsünde', beş yüz mısradan oluşan 'Hakkın Sesleri', bin sekiz yüz mısradan oluşan 'Fatih Kürsüsünde', bin altı yüz mısradan oluşan 'Hatıralar', iki bin beş yüz mısradan oluşan 'Asım' ve bin beş yüz mısradan oluşan 'Gölgeler'dir. Bunların dışında Sırat-ı Müstakim ve Sebilü'r-Reşad'da yayınlanıp da Safahat'a almadığı şiirleri de vardır. İstiklal Marşı, Bülbül, Ordunun Duası ve Çanakkale gibi bazı şiirleri bestelenmiştir. Milletine armağan etmiş olması hasebiyle, İstiklal Marşını Safahat'a almadı.

Akif'in, kendisine verilmek suretiyle üstlendiği görevlerden bir tanesi Kur'an-ı Kerim'i tercüme etmektir. Cumhuriyetin ilk yıllarında, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kendisine verilen bu görev için adeta inzivaya çekildi. Yedi yıl boyunca bu alanda emek sarf etti. Ancak, yaptığı işten ve yazdıklarından memnun kalmadı. Aldığı vazifenin ağır mesuliyetini sürekli omuzlarında hissetti. Bütün varlığını vermesine rağmen bu işin azameti karşısında eriyip gitti. Sonunda iyi yapamadığı kanaatine vararak bu işe son verdi. O ana kadar yazdıklarını beğenmeyerek imha etti. Bilahare bu görev Elmalılı Hamdi Beye verildi (Safahat, İstanbul 1979, s. XXI).